

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 30.01.1968, sp. zn. 6 Cz 237/67, ECLI:CZ:NS:1968:6.CZ.237.1967.1

Číslo: 45/1969

Právní věta: Vznikne-li poživateli důchodu válečných poškozců podle zák. č. 164/1946 Sb. po 1. 7. 1964 nárok na starobní důchod, platí obdobně § 56 odst. 2 zák. č. 101/1964 Sb. (srov. § 122 odst. 3 zák. č. 101/1964 Sb.) ve smyslu úpravy podle § 56 odst. 2 zák. č. 101/1964 Sb. dochází k sloučení důchodu válečných poškozců s důchodem podle zákona o sociálním zabezpečení (starobním důchodem) a oba důchody se považují nadále za jediný důchod - za důchod, s nímž byl důchod válečných poškozců sloučen (tj. za starobní důchod). Z toho ovšem plyne, že poživateli starobního důchodu takto upraveného podle ustanovení o souběhu nároků na důchod nenáleží důchod válečných poškozců podle zák. č. 164/1946 Sb. vedle event. pouzději přiznaného invalidního důchodu podle § 41 odst. 1 písm. a) zák. č. 101/1964 Sb.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 30.01.1968

Spisová značka: 6 Cz 237/67

Číslo rozhodnutí: 45

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Důchod, Sociální zabezpečení

Předpisy: 101/1964 Sb. § 41

§ 122

§ 56

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 45

Vznikne-li poživateli důchodu válečných poškozců podle zák. č. 164/1946 Sb. po 1. 7. 1964 nárok na starobní důchod, platí obdobně § 56 odst. 2 zák. č. 101/1964 Sb. (srov. § 122 odst. 3 zák. č. 101/1964 Sb.); ve smyslu úpravy podle § 56 odst. 2 zák. č. 101/1964 Sb. dochází k sloučení důchodu válečných poškozců s důchodem podle zákona o sociálním zabezpečení (starobním důchodem) a oba důchody se považují nadále za jediný důchod - za důchod, s nímž byl důchod válečných poškozců sloučen (tj. za starobní důchod).

Z toho ovšem plyne, že poživateli starobního důchodu takto upraveného podle ustanovení o souběhu nároků na důchod nenáleží důchod válečných poškozců podle zák. č. 164/1946 Sb. vedle event.

později přiznaného invalidního důchodu podle § 41 odst. 1 písm. a) zák. č. 101/1964 Sb.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu z 30. 1. 1968, [6 Cz 237/67.](#))

Navrhovatel byl poživatelé důchodu válečných poškozců přiznaného před 1. 1. 1957 podle zák. č. 164/1946 Sb. o péči o vojenské a válečné poškozcce a oběti války a fašistické perzekuce. Od 16. 3. 1965 mu byl přiznán starobní důchod podle § 11 zák. č. 101/1964 Sb.; výše tohoto důchodu spolu se shora uvedeným důchodem válečných poškozců byla vyměřena částkou 1.184 Kčs měsíčně.

Rozhodnutím Státního úřadu sociálního zabezpečení z 23. 2. 1967 byl navrhovateli přiznán invalidní důchod ve zvýšené výměře podle § 41 zák. č. 101/1964 Sb., a to od 5. 8. 1966 v částce 1.495 Kčs měsíčně; v tomto rozhodnutí bylo zároveň vysloveno, že důchod válečných poškozců podle zák. č. 164/1946 Sb. již navrhovateli nenáleží, neboť tato dávka ve smyslu § 122 odst. 3 zák. č. 101/1964 Sb. splýnula se starobním důchodem, který mu byl přiznán dnem 16. 3. 1965.

Městský soud v Praze zrušil na základě opravného prostředku navrhovatele, jímž se domáhal ponechání důchodu válečných poškozců, usnesením z 31. 8. 1967 rozhodnutí odpůrce a vyslovil právní názor, že pro posouzení tohoto případu je rozhodné ustanovení § 122 odst. 1 zák. č. 101/1964 Sb., podle něhož zaopatřovací požitky přiznané podle zák. č. 164/1946 Sb. mohou být sníženy nebo odňaty, jen pokud by to připouštěly dosavadní předpisy. Podle přesvědčení soudu nelze ani ve sloučení podle § 122 odst. 2 zák. č. 101/1964 Sb. spatřovat zánik nároku na tento důchod: „Došlo-li v souzené věci k tomu, že po 1. 7. 1964, tj. od 5. 8. 1965 (správně 1966), vznikl navrhovateli nárok na přiznání pro něho příznivějšího invalidního důchodu podle § 41 odst. 1 písm. a) zák. č. 101/1964 Sb., čímž došlo k zániku nároku na starobní důchod a tím i k opadnutí důvodu ke sloučení, má odpůrce (§ 122 odst. 3, § 56 odst. 2 cit. zák.) přiznat k tomuto důchodu též polovinu přiznaného důchodu válečných poškozců“.

Nejvyšší soud rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona podané předsedou Nejvyššího soudu, že byl rozhodnutím Městského soudu v Praze porušen zákon a zrušil je.

Z odůvodnění:

Rozhodnutí Městského soudu v Praze se neprávem dovolává ustanovení § 122 odst. 2 zák. č. 101/1964 Sb.; z obsahu spisu totiž vyplývá, že jde o případ, na který dopadá jen ustanovení § 122 odst. 3 tohoto zákona. K starobnímu důchodu přiznanému navrhovateli od 16. 3. 1965 náležel totiž podle § 56 odst. 2 zák. č. 101/1964 Sb. o souběhu nároků na důchod i důchod válečných poškozců ve výši jedné poloviny; přímo ze zákona (§ 122 odst. 3 cit. zák., věta za středníkem) došlo k sloučení obou důchodů v jediný důchod. Ustanovení § 122 odst. 2 se týká případů, kdy ke dni účinnosti zákona o sociálním zabezpečení (§ 145) byl důchod válečných poškozců vyplácen vedle některého z důchodů ze sociálního zabezpečení přiznaného podle zák. č. 55/1956 Sb.; zde rovněž nastalo přímo ze zákona sloučení důchodu válečných poškozců s důchodem pobíraným podle zákona o sociálním zabezpečení v jediný důchod a od 1. 7. 1964 se oba důchody považovaly za důchod, se kterým byl důchod válečných poškozců sloučen.

Při výkladu § 122 zák. č. 101/1964 Sb. jakožto ustanovení přechodného a závěrečného (viz marginální rubriku osmé části tohoto zákona) je třeba především mít na zřeteli souvislost tohoto ustanovení s ustanovením § 108, které jako základní intertemporální norma upravuje časovou působnost nového zákona o sociálním zabezpečení a zároveň stanoví, jakým právem se spravují nároky vzniklé dříve. Podle § 108 odst. 3 zák. č. 101/1964 Sb. se dávky důchodového zabezpečení přiznané podle předpisů platných před 1. 7. 1964 považují za dávky podle tohoto zákona, a to ve výši, v jaké náležely ke dni 30. 6. 1964, pokud nevyplývá něco jiného z § 124 až 126. Další trvání nároku na tyto dávky se posuzuje podle tohoto zákona s odchylkami stanovenými v § 116 a 120 až 123; a

takovou výjimkou z obecné zásady dalšího trvání nároku na dávky přiznané před 1. 7. 1964 je i ustanovení § 122, které se týká některých dávek poskytovaných podle předpisů platných před 1. 1. 1957, tedy dávek, které se již od 1. 1. 1957, kdy nabyl účinnosti zák. č. 55/1956 Sb., nevyskytují a na něž pamatoval posléze citovaný zákon ve svém přechodném ustanovení § 81.

Ustanovení § 122 zák. č. 101/1964 Sb., obsahující úpravu některých dávek z doby před 1. 1. 1957, stanoví v odstavci 1 zásadu, že tyto dávky mohou být sníženy nebo odňaty, jen pokud by to připouštěly uvedené předpisy. Zákon zde v podstatě převzal zásadu zakotvenou již v přechodném ustanovení § 81 zák. č. 55/1956 Sb. Tím stanovil ohledně těchto dávek - a tedy i ohledně důchodu válečných poškozců - výjimku z obecné zásady § 108 odst. 3 zák. č. 101/1964 Sb., že další trvání nároku na dávky, jež náležely ku dni 30. 6. 1964, se posuzuje již podle nového zákona.

Zákonodárce sledoval zároveň i ten cíl, aby působnost zákona o sociálním zabezpečení byla postupně rozšiřována a stal se tak jednotnou právní normou pro posuzování dalšího trvání všech nároků na dávky v nové soustavě důchodů sociálního zabezpečení. K tomuto účelu stanovil v § 122 odst. 2, že je-li některá z dávek poskytovaných podle předpisů platných před 1. 1. 1957 vyplácena k 30. 6. 1964 vedle starobního, invalidního (částečně invalidního), vdovského, sirotčího nebo sociálního důchodu anebo vedle důchodu manželky, slučuje se s tímto důchodem v jediný důchod a považuje se za tento důchod. Toto ustanovení dopadá na všechny případy, kdy byla k 30. 6. 1964 vyplácena dávka poskytovaná podle předpisů platných před 1. 1. 1957, u níž nastal souběh s jiným důchodem podle zák. č. 55/1956 Sb. a byla proto upravena podle § 81 odst. 2 a § 44 odst. 2 cit. zák. Svým zněním „slučuje se s tímto důchodem v jediný důchod a považuje se za tento důchod“ zákon zcela jednoznačně vyjádřil požadavek plynoucí ze základního přechodného ustanovení § 108, že se totiž po 30. 6. 1964 bude důchod spadající do okruhu dávek uvedených v § 122 odst. 1 - pokud byl poskytován vedle důchodu ze sociálního zabezpečení - posuzovat již podle těchto ustanovení nového zákona o sociálním zabezpečení, jež upravují důchod, se kterým byl sloučen; prakticky to znamená, že oba důchody budou i nadále vypláceny podle stavu k 30. 6. 1964. Z toho zároveň vyplývá, že úprava podle § 122 odst. 2 není v rozporu se zásadou zakotvenou v § 122 odst. 1, že důchody tam vyjmenované mohou být sníženy nebo odňaty, jen pokud to připouštějí předpisy platné před 1. 1. 1957.

Také ustanovení § 122 odst. 3 zák. č. 101/1964 Sb. sleduje stejný účel jako ustanovení § 122 odst. 2 tohoto zákona. Vznikne-li poživateli některé z dávek uvedených v odstavci 1 nárok na důchod ze sociálního zabezpečení již za účinnosti nového zákona, platí o souběhu těchto nároků obdobně § 56 odst. 2, tj. náleží mu vyšší důchod a z nižšího důchodu jedna polovina. I zde se však - po úpravě podle ustanovení o souběhu nároků na důchody - dávka důchodu válečných poškozců slučuje s důchodem z důchodového zabezpečení v jediný důchod a považuje se za tento důchod; situace je v podstatě stejná jako v případě podle ustanovení § 122 odst. 2.

O tento případ v projednávané věci právě šlo.

Navrhovateli byl přiznán dne 5. 8. 1966 invalidní důchod ve zvýšené výměře, v jaké se poskytuje při pracovním úrazu, ve smyslu § 41 odst. 1 písm. a) zák. č. 101/1964 Sb., neboť se stal plně invalidním v souvislosti s poškozením zdraví, jež utrpěl následkem věznění z důvodu fašistické perzekuce v době nesvobody; v důsledku toho byl navrhovateli na místo starobního důchodu v částce 1.184 Kčs vyměřen invalidní důchod v částce 1.495 Kčs. Ode dne přiznání tohoto zvýhodněného invalidního důchodu nenáleží již navrhovateli starobní důchod (§ 20 odst. 2 a § 56 odst. 1), který mu byl od 16. 3. 1965 přiznán; nenáleží mu však již ani důchod válečných poškozců přiznaný před 1. 1. 1957 podle zák. č. 164/1946 Sb., protože tento důchod byl po úpravě podle § 56 odst. 2 zák. č. 101/1964 Sb. sloučen se starobním důchodem, jenž činil dohromady 1.184 Kčs, a od té doby se oba sloučené důchody považovaly za jediný důchod - starobní důchod ve smyslu § 122 odst. 3 cit. zák. V době přiznání invalidního důchodu měl tedy navrhovatel pouze jediný důchod, a to důchod starobní.

Rozhodnutí odpůrce z 23. 2. 1967 je tedy v souladu s ustanovením § 122 odst. 3 zák. č. 101/1964 Sb.; nejde o zánik nároku na důchod válečných poškozců v rozporu se zásadou zakotvenou v § 122 odst. 1 cit. zák.

Se zřetelem k těmto důvodům porušil Městský soud v Praze svým rozhodnutím, jímž zrušil rozhodnutí odpůrce z 23. 2. 1967, zákon v ustanovení § 122 odst. 3 zák. č. 101/1964 Sb.